

Sygn. akt VII U 953/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Danuta Dadej-Więsyk

Prot. Sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2016 roku w Lublinie

sprawy M. K. z udziałem płatnika A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 27 kwietnia 2015 roku numer (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż M. K. jako pracownik u płatnika składek A. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 2 stycznia 2015 roku.

Sygn. akt VII U 953/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 kwietnia 2015 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.) oraz art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 121 ze zm.), stwierdził, że M. K. jako pracownik u płatnika składek A. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 2 stycznia 2015 roku. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że płatnik składek oprócz 3 faktur wystawionych przez pracownika nie przedłożył żadnych dowodów potwierdzających realizację zadań nałożonych na ubezpieczoną wynikających z zakresu obowiązków i ustalonego stanowiska pracy. W ocenie Zakładu płatnik składek nie podał również rezultatów jej pracy oraz w trakcie absencji chorobowej pracownika nie zgłosił do ubezpieczeń społecznych innego pracownika, który podjąłby obowiązki M. K.. W ocenie Zakładu listy płac oraz listy obecności nie stanowią dowodu potwierdzającego faktyczne świadczenie pracy przez ubezpieczoną. W ocenie Zakładu nie bez znaczenia pozostawała również okoliczność dopuszczenia pracownika do pracy bez zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku. (decyzja – akta rentowe)

W odwołaniu M. K. nie zgodziła się z zaskarżoną decyzją zarzucając rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych oraz naruszenie art. 83 § 1 k.c. Mając na uwadze podniesione zarzuty wносиła o zmianę decyzji i stwierdzenie, że jako pracownik u płatnika składek A. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu

i wypadkowemu od dnia 2 stycznia 2015 roku. W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że faktycznie wykonywała pracę na rzecz płatnika składek od dnia 2 stycznia 2015 roku w jego siedzibie, zajmując się codziennie kontaktami z klientami, przygotowaniem i wysyłaniem ofert i projektów handlowych, wystawianiem faktur VAT, obsługą lasera wykorzystywanego w działalności płatnika składek oraz innymi czynnościami związanymi z zakresem obowiązków. (odwołanie – k. 2 – 6 akt sądowych)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podnosząc argumenty, które legły u podstaw zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie – k. 8 – 9v. a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. K., w dalszej części zwana płatnikiem składek, od dnia 22 stycznia 2014 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie działalności agencji reklamowych pod firmą (...), której miejsce wykonywania znajduje się w L. przy ul. (...). Z tego tytułu podlega ubezpieczeniom społecznym. M. K., w dalszej części zwana ubezpieczoną bądź skarżącą, legitymuje się wykształceniem wyższym licencjackim ekonomicznym o specjalność handel. Płatnik składek i ubezpieczona są siostrami.

W dniu 2 stycznia 2015 roku płatnik składek oraz ubezpieczona zawarły umowę o pracę na czas określony do dnia 31 grudnia 2015 roku, stanowiącą podstawę zatrudnienia skarżącej na stanowisku handlowca w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem w wysokości 2.500,00 złotych brutto miesięcznie. Strony umowy postanowiły, że do obowiązków skarżącej na zajmowanym stanowisku należało będzie pozyskiwanie nowych klientów oraz utrzymywanie kontaktów z obecnymi, tworzenie ofert handlowych, dbałość o wizerunek firmy oraz w razie nieobecności pracodawcy obsługa klienta w firmie, fakturowanie i obsługa lasera (...)Faktycznie skarżąca zajmowała się pozyskiwaniem klientów. W tym celu przy wykorzystaniu poczty elektronicznej wysłała dwie, uprzednio przez siebie przygotowane oferty, oraz wykonała około 20 rozmów telefonicznych. Do jej obowiązków należało również zawożenie przygotowanych zamówień, tj. pieczętek do klientów. W tym celu była u A. S., D. B., w firmie ubezpieczeniowej w B. oraz w (...)w L.. Podczas nieobecności skarżącej płatnik składek zajmował się obsługą klientów. W czasie spotkań z tymi klientami skarżąca proponowała im również inne usługi świadczone przez płatnika składek.

Oprócz tego kilkadziesiąt razy obsługiwała lasera(...)przy wykorzystaniu którego wyrabiała gumki do pieczętek, co jednorazowo trwa około 20 minut. Wykonywała również czynności związane z wykonaniem projektu napisów na gumki pieczętek. Wykonała również kilka projektów napisów na plakaty w celu realizacji konkretnych zamówień. Obsługiwała również klientów, którzy przychodzili z ulicy do siedziby płatnika składek, w ramach czego obsługiwała kserokopiarkę i wykonywała wydruki. Wykonał również nadruk na piórach. Wskazane czynności ubezpieczona wykonywała w siedzibie płatnika składek, tj. lokalu przy ul. (...) w L. na który składają się dwa pomieszczenia – biurowe oraz produkcyjne. Lokal obsługuje klientów w godzinach od 9.00 do 17.00 i w tych godzinach pracowała skarżąca.

Kontrola pracy skarżącej przez płatnika składek polegała na nadzorze jej pracą, tj. zwracała uwagę na ewentualne pomyłki w wykonanych projektach w zakresie graficznym lub czcionki, pytała o zakres zrealizowania powierzonych jej danego dnia czynności, gdy skarżąca wracała od klientów to odpowiadała na pytania płatnika co do realizacji zamówienia. Skarżącą nadto codziennie podpisywała listę obecności.

Wstępne badania lekarskie, w ramach których uprawniony lekarz stwierdził brak przeciwwskazań dla zatrudnienia skarżącej na stanowisku handlowca, ubezpieczona przeszła po dniu dopuszczenia do pracy, tj. 13 stycznia 2015 roku.

Wskazane obowiązki skarżąca wykonywała w okresie od dnia 2 stycznia 2015 roku do dnia 11 lutego 2015 roku. Za wykonaną pracę płatnik składek wypłacił wynagrodzenie. Od dnia 12 lutego 2015 roku skarżąca przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą. O stanie ciąży dowiedziała się w styczniu 2015 roku. Za okres od dnia 12 lutego 2015 roku do dnia 16 marca 2015 roku płatnik składek wypłacił natomiast wynagrodzenie za czas choroby. Dziecko urodziła w dniu(...) roku.

W okresie od dnia 2 stycznia 2015 roku do dnia 11 lutego 2015 roku skarżącą i płatnik składek nie mieszkały razem i nie prowadziły wspólnego gospodarstwa domowego.

(dyplom ukończenia studiów, umowa o pracę, zakres czynności, zaświadczenie lekarskie - akta osobowe – k. 65 a.s.; listy obecności, listy płac, wydruki z poczty elektronicznej, faktury – a.r.; zeznania ubezpieczonej M. K. – k. 20v. – 21, a.s.; zeznania płatnika składek A. K. – k. 21 – 21v. a.s.; zeznania świadka R. M. – k. 47 – 47v. a.s.; zeznania świadka D. B. – k. 47v. – 48 a.s.; zeznania świadka E. F. – k. 61 – 61v. a.s.; zeznania świadka A. S. – k. 61v. – 62 a.s.)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. Nadto Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o zeznania ubezpieczonej, płatnika składek oraz powołanych świadków, którym dał wiarę w całości. Ich zeznania są logiczne, wzajemnie się uzupełniają oraz korelują z treścią dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy i aktach organu rentowego. Nadto organ rentowy nie podniósł żadnych okoliczności, które poddawałby w wątpliwość zeznania. Również Sąd nie stwierdził podstaw do kwestionowania ich wiarygodności w zakresie dokonanych ustaleń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Istota sporu, biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji oraz odwołania, sprowadzała się do oceny czy zawarta między ubezpieczoną a płatnikiem składek umowa o pracę, kreująca stosunek pracy od dnia 2 stycznia 2015 roku, miała charakter pozorny w rozumieniu art. 83 § 1 k.c.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. występuje wówczas, gdy strony umowy składając oświadczenia woli nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy. W odniesieniu do umowy o pracę oświadczenia te zawierają określone w art. 22 k.p. elementy umowy o pracę, tj. zobowiązanie pracownika do wykonywania pracy i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, natomiast ich pozorność polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z umowy o pracę. Przy ich składaniu obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba figurująca jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku, sygn. II UK 321/04) W ustalonym stanie faktycznym sprawy wskazane cechy pozorności umowy o pracę, wbrew stanowisku organu rentowego, wyrażonym w zaskarżonej decyzji nie ziszczyły się. Jak bowiem ustalono ubezpieczona świadczyła pracę w okresie od dnia 2 stycznia 2015 roku do dnia 11 lutego 2015 roku zajmując się pozyskiwaniem klientów, zawożeniem przygotowanych zamówień, tj. pieczętek do klientów oraz proponowaniem im innych produktów, obsługiwaniem lasera(...)przy wykorzystaniu którego wyrabiała gumki do pieczętek, wykonywaniem projektów napisów na gumki pieczętek, projektów napisów na plakaty w celu realizacji konkretnych zamówień oraz obsługą klientów przychodzących z ulicy do siedziby płatnika składek, w ramach czego obsługiwała kserokopiarkę i wykonywała wydruki. Prace związane z realizacją zamówień inne niż dowożenie gotowych produktów były wykonywane jak ustalono w lokalu płatnika składek w godzinach od 9.00 do 17.00. Płatnik składek ze wskazanej pracy korzystał i wypłacił za nią wynagrodzenie.

Należy mieć jednak na uwadze wypracowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym pozorność ma miejsce nie tylko wtedy kiedy praca nie jest świadczona, a także wówczas, gdy jest świadczona, ale na innej podstawie niż umowa o pracę. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 roku, sygn. I UK 43/09) W każdym przypadku, jak wskazuje się w orzecznictwie, decydujące znaczenie mają treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania, w kontekście art. 22 k.p., który zawiera legalną definicję stosunku pracy, wskazuje na jego cechy, określa jego treść, podmioty oraz zobowiązania wzajemne stron. Konstytutywne cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych to dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. Wymienione

elementy powinny wystąpić łącznie by doszło do zawarcia stosunku prawnego, o którym mowa w art. 22 k.p. Dlatego też o charakterze umowy o świadczenie pracy nie może przesądzić tylko jeden jej element, ale całokształt okoliczności faktycznych. W przypadku ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy (np. brak podporządkowania), nie jest możliwa jego kwalifikacja do stosunku pracy. W rozpoznawanej sprawie istotnego znaczenia nabiera okoliczność podporządkowania i kontroli pracy ubezpieczonej przez płatnika składek w czasie jej świadczenia. Ma to o tyle doniosłe znaczenia bowiem jak wskazuje się w orzecznictwie, podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy, a jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 roku, sygn. I UK 43/09)

Z poczynionych ustaleń wynika, że praca ubezpieczonej była kontrolowana przez płatnika składek. Jak ustalono kontrola polegała na nadzorze jej pracą, tj. zwracała uwagę na ewentualne pomyłki w wykonanych projektach w zakresie graficznym lub czcionki, pytała o zakres zrealizowania powierzonych jej danego dnia czynności, gdy skarżąca wracała od klientów to odpowiadała na pytania płatnika co do realizacji zamówienia. Skarżącą nadto codziennie podpisywała listę obecności. Ustalono okoliczność kreowały zdaniem Sądu mechanizm pewnej i realnej kontroli realizacji obowiązków pracowniczych przez ubezpieczoną w kontekście jak najpełniejszego wykonania określonego przez strony umowy o pracę obowiązków ubezpieczonej. Tym samym wszystkie ustalone okoliczności zdaniem Sądu tworzą podstawę faktyczną umożliwiającą zaktualizowanie się w pełni przesłanki podporządkowania w stosunku prawnym łączącym strony umowy z dnia 2 stycznia 2015 roku.

Również podniesiony w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji argument rozpoczęcia korzystania przez ubezpieczoną ze zwolnienia lekarskiego w krótkim czasie od zatrudnienia, sam w sobie nie może stanowić uzasadnienia dla twierdzenia o pozorności umowy o pracę. Potwierdzają to poczynione ustalenia, z których wynika w sposób jednoznaczny zamiar świadczenia pracy na rzecz płatnika składek w chwili zawierania umowy o pracę oraz jej faktyczne wykonywanie. Nawet gdyby przyjąć za zasadne, że skarżąca wiedziała o stanie ciąży w chwili zawierania umowy o pracę w dniu 2 stycznia 2015 roku to nie sposób jednocześnie założyć, że sama ta okoliczność stanowi przeszkodę do zawarcia umowy o pracę, a w przypadku jej zawarcia może być automatycznie poczytywana za przyczynę pozorności takiego aktu. Istotne jest bowiem tylko to czy w chwili zawierania umowy pracownik jest zdolny do realizacji swoich obowiązków z niej wynikających, tj. świadczenia pracy, co w rozpoznawanej sprawie miało miejsce oraz faktyczna realizacja tej zdolności. Natomiast okoliczność zaistnienia krótkiego czasu rozpoczęcia korzystania ze zwolnienia od zawarcia umowy o pracę jest wynikiem okoliczności niezależnych od ubezpieczonej, czyli jej stanu zdrowia, potwierdzonego przez ginekologa. Sekwencja okoliczności faktycznych zaistniały w rozpoznawanej sprawie nie może w ocenie Sądu czynić ustalonego przez strony tytułu do ubezpieczenia nieważnym w sytuacji gdy ubezpieczona pracę faktycznie świadczyła w ramach realizacji takiego zamiaru.

Również podniesiona przez organ rentowy okoliczność przystąpienia przez ubezpieczoną do świadczenia pracy bez uzyskania orzeczenia stwierdzającego brak przeciwwskazań do jej świadczenia nie stanowi sama w sobie usprawiedliwienia dla podniesionego przez Zakład zarzutu pozorności umowy o pracę. Istotny jest bowiem jedynie w realiach sprawy ustalony fakt rzeczywistego świadczenia pracy na rzecz płatnika składek. Na marginesie należy zauważyć, że ostatecznie ubezpieczona takie orzeczenie uzyskała.

Z tych względów mając na uwadze wypracowany w orzecznictwie pogląd, który Sąd w pełni podziela, wyłączone było w realiach rozpoznawanej sprawy wynikających z poczynionych ustaleń, wbrew stanowisku organu rentowego, przyjęcie pozorności oświadczeń woli stron stosunku pracy o zawarciu umowy o pracę, w sytuacji gdy pracownik faktycznie podjął umówioną pracę i świadczył ją w ramach stosunku pracy, a pracodawca świadczenie to przyjmował, wypłacając wynagrodzenie. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001 roku, sygn. II UKN 258/00)

Zatem ustalenie, że umowa o pracę z dnia 2 stycznia 2015 roku, zawarta pomiędzy skarżącą a płatnikiem składek nie miała charakteru pozornego, skutkuje wyłączeniem możliwości uznania jej za umowę nieważną i nie stanowiącą tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego, wobec czego zaskarżoną decyzję stwierdzającą, że M. K. jako pracownik u płatnika składek A. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 2 stycznia 2015 roku, należało uznać za niezasadną.

Z tych względów Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.